

snetjá obvarval, ki za setev vselej čisto zdraviga sernja zbêre, ki njivo presilno ne pognóji, in nategama po gnojenji žita ne vseje. Dostikrat je že skušnja pokazala, de je na tistih mestih; kjer je gnoj dalje časa na kupu ležal, nar več snetjaviga žita bilo. — To so nar bolj poterjene skušnje, ktere je zgorej imenovana kmetijska družba razglasila. Mi jih tukaj kmetovavcam zató oznanimo, de bi se tudi oni zvesto po njih ravnali.

Še nekake besedice od reje lesá.

Dan današnji se zmirej več toži, de je čedalje težje lesá dobiti za rokodelstvo in pa za kurjavo. Per vsim tem pa se ne vidi nič posebne skerbí lesa bolj pervarovati, ali v prihodnje zarediti. Brez truda bi se v ti reči veliko storiti zamoglo.

Potreba bi bilo, de bi se mladiga lesá več v prihodnji zarod pušalo; treba tudi, de bi se živini ne pustilo, toliko mladja v začetku pokončati; de bi se več listja v hóstah za gnoj drévju pušalo; de bi se novine ali lazi rají iz pustih, kakor iz z drévjem obrašenih svetov delali. S tem bi se lesóvi ohranili, brez de bi se mogli novi boršti zasejati; dobro bi pa tudi bilo, na priložnim svetu novih host zasaditi. To naj se še enkrat ob kratkim opomni; bolj modri pa naj bolj natanjko učé, zakaj zadni čas je, de začnemo resnično na rejo lesá misliti.

P. H.

Očiten dokazik, kakó koristno je deteljo gipsati.

Benjamin Franklin, visoko učen in celimu omikanimu svetu dobro znan mož, je zadnje dni svojiga življenja na svojim kmetijstvu prav veselo preživel. Nar večí veselje mu je bilo, svoje sosede v kmetovanji podučiti, zatorej jih je, prepričan od velikiga dobička, kteriga detelja slehernimu kmetovavcu prinese, vedno nagovarjal, deteljše spomladi z gipsam (sadro) poštopavati. Sosedje so terdovratni pri svoji šegi ostali in se niso hotli nikakor gipsanja poprijeti, akoravno so z lastnimi očmi vidili, de je Franklinova detelja zmirej veliko veliko lepši bila od vsake druge; mislili so si: mož je bogat ter zamore svoje njive veliko bolji gnojiti in zavoljo tega mu tudi detelja lepši raste.

Kaj storí Franklin, terdovratneže očitno prepričati? Na spomlad gre skrivej na svojo njivo, ki je bila z deteljo obsejana, in ki je kmetam prav pred nosam ležala. Vzame nekoliko gipsa seboj in poštopa kos njive takó, de z belo štopo prav velike čerke po nji naredí, in de so se lahko tele besede brale:

Tukaj je z gipsam poštopano.

Zvunej tega pa te njive ni clo nič poštopal. Neke tedne potem se je vidilo, kakó čversto je detelja na gipsanih čerkah kviško šla; visokeji in gosteji je bila, takó de so se z gipsam zapisane besede „tukaj je z gipsam poštopano“ prav lahko brale. Vsak, kdor je memo njive šel, je na visoki in začerneli detelji že od deleč imenovane besede bral in se je čudil, ko je velik razloček med gipsano in negipsano deteljo vidil. Nevernim kmetam pa so se zdej oči odperle in spoznali so, de ni sam gnoj detelje kviško pognal, sicer bi bila mogla po celi njivi enako velika biti. Odsihmal so se Franklinovi sosedje gipsanja poprijeli in so mu

za ta poduk, ki ga jim je smešno dal, vedno hvaležni bili. Z objokanimi očmi so ga 17. dan Malitavna v letu 1790 h grobu spremili. Dr. B.

Zdravilna moč retkve.

Nemške vertnarske Novice se v 26. listu na glas veselijo, de je njih lanjski svét, retkev jesti in nje sok piti, práv veliko ljudem pomagal, ki so imeli oslavljen želodec ali pa kterim se je voda zapérala i. t. d. Zató sedež zopet ta svét ponavljajo, rekoč: „Kdor se hoče z retkvijo v imenovanih boleznih ozdraviti, je ne sme z jesiham in oljem jesti: takó vžita retkev ne pomaga nič.“ Kdor se hoče z njo ozdraviti, naj nariba černe retkve z kožo vred na ribežnu, potem naj vodo, ki jo retkev v sebi ima, iz nje iztisne in te vode, vsako jutro skozi 3—4 tedne kake dve žlici povžije. Od konca človeku, ki ni navajen, ta voda nemalo želodec teží, to pa nič ne dé — v 3 tednih se že pokaže zdravilna moč retkvene vode. To je domače zdravilo in nam revežam bolj tekne, ko drage toplice bogatincam.“ Takó govore vertnarske Novice. Mi temu le pristavimo, de je retkev zares dobra pomoč v marsikterih boleznih oslavljeniga želodca, v vodenici, cingoti (škorbutu) i. t. d. tode zavoljo retkve se ne sme pomoč praviga zdravnika zamuditi.

Slovenske besede.

(Nadalje.)

R. Ali se vam šole takó potrebne zdijo?

J. Takó potrebne so nam, kakor ribi voda. Brez nauka ne moremo se izobraziti in brez šol se ne moremo takó visoko povzdigniti, kakor drugi izobraženi narodi. Ravno zató vsak sostavek (Aufsatz) v „Novicah“ takó zvesto beremo, kteri nam kaj od učilnic (šol) na Slovenskim pové. Slovenskega rodoljuba perva in poslednja misel za Bogam so učilnice. — Da bi se mi Slovenci v tem le na druge izobražene narode ogledali in jih posnemali! Pogledjmo samo na naše sosede Nemce, kakó za nemške šole skerbé, kakó pametno ravnajo; povsod imajo nemških šol dovelj. Mi pa — jaz le samo zató Slovincam to očitam, da bi spoznaje v čem krivo obračamo, poravnali, kar je napéniga — mi pa, pravim, smo za učilnice še premlačni. To ne govorim od vsih, Bog obvari! Jih je tudi v Slovenii žlahtnih rodoljubov, kteri se, spoznavši potrebo, skerbno v učilnicah trudijo. Hvala jim! — Pa od pametnih Nemcov se v tem še moremo mnogo lepega in pametnega naučiti. Po Nemskim imajo šol dovelj; kér se je pa nekoliko Nemcev iz Nemškiga preselilo čez morje v Ameriko, tudi še za leté bratovsko skerbé, tudi denarje pošiljajo, jim nemške šole in cerkve v Ameriki napravljajo. Ali ni to lepó? — To se vidi v bukvicah „Berichte der Leopoldinen Stiftung 1844.“ Bratovščina sv. Leopolda je zbrala na ta namen lani 46,468 goldinarjev in 19 in pol kr. Mnogo se za šole in vero zgodi. V mestu Cincinnati so izzidali dve lepi veliki cerkvi samo za Nemce, tudi sirotišnico (Weisenhaus) za nemške sirote, in šolo za 600 nemških otrok (stran 1.). Te dve cerkvi bodete skoro premalo za tamošnje Nemce (str. 5.). Dve cerkvi v Zanesvilli ste velike in krasne, jedna je za Amerikance, jedna pa za Nemce (str. 6.). Tudi v mesto Detroit je bratovščina denarjev poslala za tamošnje Nemce (st. 14.); takó tudi